

AANTEKENING VAN DE AUTEUR

In augustus 1831 vond in een afgelegen streek van Zuidoost-Virginia de enige doeltreffende en volgehouden opstand plaats waarvan in de annalen van de Amerikaanse neger-slavernij melding wordt gemaakt. De eerste passage van dit boek, getiteld 'Aan de bevolking', is het voorwoord tot het enige document van betekenis uit die tijd dat over deze opstand handelt: een kort vlugschrift van ongeveer twintig bladzijden met als titel *De bekentenissen van Nat Turner*, dat in het begin van het daaropvolgende jaar te Richmond uitgegeven werd. Ge-deelten ervan zijn in dit boek opgenomen. In het verhaal dat nu volgt ben ik slechts zelden afgeweken van de *vaststaande* feiten omtrent Nat Turner en de opstand waarvan hij de aanvoerder was; daar waar slechts weinig bekend was omtrent Nat, zijn vroege levensjaren en de beweegredenen tot de opstand (en dit was doorgaans het geval), heb ik mij echter de grootst mogelijke vrijheden gepermitteerd bij het reconstrueren van de gebeurtenissen, daarbij, naar ik vertrouw, toch binnen de grenzen blijvend van de schaarse ophelderingen die de geschiedenis ons nagelaten heeft met betrekking tot de slavernij. De betrekkelijkheid van de tijd staat ons rekbare definities toe: het jaar 1831 is lang geleden en tegelijkertijd toch nog slechts gisteren. Misschien zal de lezer een moraal uit dit verhaal wenselijk vinden te trekken, mijn eigen bedoeling is het echter geweest te trachten een mens en zijn tijd opnieuw tot leven te brengen en een boek te schrijven dat, zoals men dat noemt, minder een 'historische' roman is dan wel een overpeinzing over de geschiedenis.

WILLIAM STYRON

Roxbury, Connecticut, nieuwjaarsdag 1967

INHOUD

DEEL I

Dag des oordeels 15

DEEL II

Vervlogen tijden 149

DEEL III

Strijd 307

DEEL IV

'Het is geschied...' 495

AAN DE BEVOLKING

De opstand welke onlangs in Southampton plaatsvond, heeft de gemoederen sterk in beroering gebracht en geleid tot vele ongegronde, overdreven en boosaardige berichten. Het is voor het eerst in onze geschiedenis dat de slaven openlijk in opstand zijn gekomen, en deze gebeurtenis ging met zulk een wreedheid en vernielzucht gepaard dat ze niet kon nalaten een diepe indruk te maken, niet alleen in de gemeente waar deze vreselijke tragedie plaatsvond, doch tevens in alle overige delen van ons land waar slaven een deel van de bevolking uitmaken. Velen hebben getracht de oorsprong en het verloop van deze verschrikkelijke samenzwering te doorgronden, en de redenen die de duivelse uitvoerders ervan bewogen hebben. De opstandige slaven zijn allen ofwel gedood, of gearresteerd, door het gerechtshof verhoord, gevonnist en terechtgesteld (met uitzondering van de aanvoerder), zonder ons een bevredigend inzicht te geven in hun beweegredenen, of in de manier waarop zij gemeend hadden hun doel te bereiken. Alles wat in verband stond met deze droevige aangelegenheid bleef door geheimzinnigheid omgeven totdat Nat Turner, de aanvoerder van deze wilde bende, wiens naam tot in de verste uithoeken van ons uitgestrekte land weerklonken heeft, gegrepen werd. Deze 'grote bandiet' werd door één enkele persoon gevangengenomen in een grot dicht bij de woning van zijn vermoorde voormalige eigenaar zonder ook maar het geringste verzet te plegen. Dit geschiedde op zondag, de dertigste oktober, en de volgende dag werd hij opgesloten in de streekgevangenis. De man die hem gevangennam was Ben-

jamin Phipps, die met een goed geladen buks gewapend was. Het enige wapen dat Nat bij zich had was een klein, licht zwaard dat hij onmiddellijk overgaf, daarbij smekend zijn leven te sparen. Sedert zijn opsluiting heb ik, met toestemming van de gevangenvaarder, steeds vrije toegang tot hem gehad, en toen ik bemerkte dat hij bereid was een volledige en vrijwillige bekentenis af te leggen betreffende de oorsprong, het verloop en de uitvoering van de slavenopstand waar hij de aanstichter en aanvoerder van was, besloot ik, teneinde de publieke nieuwsgierigheid te bevredigen, zijn verklaringen op schrift te stellen en ze te publiceren in zijn eigen woorden, met slechts weinig of geen afwijkingen daarvan. Dat dit een getrouwe weergave van zijn bekentenissen is, moge het bijgevoegde certificaat van het Streekgerechtshof van Southampton getuigen. De bekentenissen dragen echter zelf reeds het stempel van waarheid en oprechtheid. Hij tracht niet zichzelf vrij te pleiten, doch erkent eerlijk zijn volledig aandeel aan de schuld van wat gebeurd is. Hij was niet alleen de aanstichter van de samenzwering, doch gaf bovendien de stoot aan de uitvoering ervan.

Zo geschiedde het dat, terwijl aan de oppervlakte van onze maatschappij alles er kalm en vredig uitzag, terwijl er van enige voorbereiding niets te bemerken viel om de ten dode opgeschreven inwoners voor leed en dood te waarschuwen, een sombere fanaticus in de schuilhoeken van zijn duistere, verbijsterde en overspannen brein plannen zat te beramen om de blanken zonder enig onderscheid af te slachten. Deze plannen werden maar al te verschrikkelijk ten uitvoer gebracht toen zijn duivelse bende zijn verwoestende tocht begon. Geen kreet om genade drong door tot hun steenharde inborst. Daden van vriendelijkheid en goedheid, door hen ondervonden, maakten geen enkele indruk op deze genadeloze moordenaars. Mannen, vrouwen en kinderen, van grijsaards tot hulpeloze pasgeborenen, deelden allen hetzelfde wrede lot. Nimmer deed een bende barbaren zijn dodelijke werk op nietsontziender wijze. Vrees voor hun eigen

persoonlijke veiligheid schijnt het enige principe geweest te zijn dat hen bij heel het verloop van hun bloedige strooptocht soms kon weerhouden. Een van de merkwaardigste kenmerken van deze afgrijselijke geschiedenis is dat een bende, door zulke hel-se doeleinden gedreven, slechts zo'n zwak verweer bood toen hij tegenover de gewapende blanken kwam te staan. De wanhoop alleen al, zou men verwachten, zou hen tot grotere krachtsin-spanningen hebben moeten aanzetten. Ieder voor zich trachtte zijn eigen veiligheid te verzekeren door zich te verbergen, of door naar huis terug te keren in de hoop dat zijn medeplichtig-hed niet ontdekt zou worden, en zij werden allen binnen enkele dagen neergeschoten, of gevangengenomen en berecht. Nat heeft al zijn volgelingen overleefd, en ook aan zijn loopbaan zal de galg spoedig een einde maken. Ik leg hier zijn eigen relaas over de samenzwering aan het publiek voor, zonder commen-taar. Het is een vreselijke en hopelijk nuttige les omtrent de wer-king van een brein zoals het zijne, dat tracht te worstelen met dingen die het niet verwerken kan. U zult zien hoe dit brein eerst verbijsterd en verward raakte en ten slotte verdorven, hetgeen leidde tot het beramen en bedrijven van de meest weerzinwek-kende en hartverscheurende daden. Het is ook de bedoeling van deze publicatie om de juistheid aan te tonen van de wetten die uitgevaardigd zijn om deze bevolkingsgroep in toom te houden, en al diegenen die met de uitvoering ervan belast zijn, alsmede de burgerij in het algemeen, ertoe te bewegen erop toe te zien dat deze wetten streng en nauwgezet gehandhaafd worden. Als wij Nats verklaringen mogen geloven, dan was de opstand in deze streek van zuiver plaatselijke aard, en waren zijn plannen be-kend aan slechts enkelen in zijn onmiddellijke omgeving. De op-stand was niet het gevolg van een opwelling van wraakgevoelens of plotselinge woede, doch het resultaat van lang overwegen, en een vast voorgenomen doel. Voortgekomen uit duister fanatis-me, en inwerkend op een voedingsbodem die maar al te ont-vankelijk was voor zulke ingevingen, zal deze opstand nog lan-

ge tijd leven in de annalen van ons land, en menige moeder die haar geliefde zuigeling aan de borst drukt, zal huiveren bij de herinnering aan Nat Turner en zijn bende van woeste misdadigers.

In het geloof dat het relaas dat hier volgt in een algemene behoefte voorziet doordat het een eind maakt aan de twijfel en gissingen die anders bij het publiek zouden blijven voortbestaan, wordt het hierbij den volke voorgelegd door zijn dienstwillige dienaar.

T.R. GRAY

Jerusalem, Southampton County, Virginia, 5 november 1831

De ondergetekenden, leden van het Gerechtshof, bijeengeroepen te Jerusalem op zaterdag de vijfde dag van november 1831 voor de berechting van Nat, oftewel Nat Turner, een negerslaaf, voormalig eigendom van Putnam Moore, overleden, verklaren hierbij dat de bekentenissen van Nat als afgelegd aan Thomas R. Gray, in onze tegenwoordigheid aan hem werden voorgelezen en dat, toen hem daarop door de voorzittende magistraat van het Gerechtshof gevraagd werd of hij enige reden kon aanvoeren weshalve hij niet ter dood veroordeeld diende te worden, hij hierop antwoordde dat hij niets te zeggen had behalve datgene wat hij reeds aan de heer Gray medegedeeld had. Door ons getekend en gezegeld te Jerusalem, deze 5de dag van november 1831.

JEREMIAH COBB, [zegel]

THOMAS PRETLOW, [zegel]

JAMES W. PARKER [zegel]

CARR BOWERS, [zegel]

SAMUEL B. HINES, [zegel]

ORRIS A. BROWNE, [zegel]

DEEL I

Dag des oordeels

*Hij zal alle tranen uit hun ogen wissen. Er zal geen dood
meer zijn, geen rouw, geen jammerklacht, geen pijn, want
wat er eerst was is voorbij.*

Boven de dorre zandkaap waar de rivier zich bij de zee voegt, rijst een steile rotswand honderden meters recht omhoog en vormt zo de laatste voorpost van het land. Onder deze rotswand moet men zich een rivierdelta voorstellen, breed en modderig en ondiep, en een menigte van woelige golven waar de rivier in de zee opgaat en de stroom het getij van de oceaan ontmoet. Het is middag. Het is een heldere, sprankelende dag, en de zon schijnt nergens schaduwen te werpen. Het zou het begin van de lente kunnen zijn, of misschien het einde van de zomer; maar het doet er minder toe welk jaargetijde het is, want de lucht is bijna seizoenloos – heilzaam en neutraal, bladstil, ontbloot van hitte of koude. Als altijd schijn ik deze plek geheel alleen in een of ander bootje te naderen (het is een klein bootje, een skiff of wellicht een kano, en ik lig gerieflijk achterovergeleund; tenminste, ik heb geen gevoel van ongemak of zelfs van inspanning, want roeien doe ik niet – het bootje beweegt gehoorzaam met de trage zeewaartse deining van de rivier mee), kalmpjes drijvend naar de kaap waarachter zich, ver en diepblauw, de eindeloze zee uitstrekt. De oevers van de rivier zijn onbevolkt, stil; er rennen geen herten door de wouden, noch stijgen er meeuwen op van de verlaten, zanderige stranden. Er heerst een indruk van grote stilte en een nog grotere eenzaamheid, alsof het leven hier niet zozeer vergaan was als wel eenvoudig verdwenen, alles – rivieroever en delta en deinende zee – achterlatend om voor eeuwig onveranderd zo voort te bestaan onder het

licht van een bewegingloze middagzon.

Nu drijf ik dicht bij de kaap en kijk ik op naar de rotswand die over de zee uitziet. En dan zie ik weer wat ik wist dat ik zien zou, zoals altijd. Wit staat het gebouw in het zonlicht – spierwit en doorlichtig tegen een blauwe en wolkeloze hemel. Het is vierkant en uit marmer gebouwd, als een tempel, en het is eenvoudig van vorm, zonder zuilen of ramen, maar in plaats daarvan zijn er nissen waarvan ik mij de bedoeling niet kan voorstellen, die in een reeks van bogen rondom de twee zichtbare zijmuren vloeien. Het gebouw heeft geen deur, tenminste, ik zie er geen. Zoals dit gebouw deuren noch ramen bezit, zo schijnt het al evenmin een doel te hebben, en het doet, zoals ik al zei, aan een tempel denken – maar dan een tempel waarin niemand godsdienstoefeningen komt bijwonen, of een sarcofaag waarin niemand begraven ligt, of een monument ter ere van iets geheimzinnigs, onuitsprekelijk en naamloos. Maar zoals iedere keer wanneer ik deze droom, dit visioen heb, blijf ik ook ditmaal niet stilstaan bij de betekenis van dit vreemde gebouw dat daar zo eenzaam en afgelegen staat op zijn rotswand aan de oceaan, want juist door die doeleloosheid schijnt het begiftigd met een diepe geheimzinnigheid, die, bij onderzoek, slechts een overvloed van duisterder en wellicht meer verontrustende geheimen zou opleveren, zoals een doolhof.

En zo komt het iedere keer weer, dit visioen, niet-aflatend en steeds terugkerend, al jarenlang. Weer ben ik in het kleine bootje, drijvend in de delta van een zwijgende rivier in de richting van de zee. En weer ligt daarachter en vóór mij, zacht dreunend en vlakbij en toch zonder dreiging, de weidsheid van de zonverlichte oceaan. Dan zie ik de kaap, en dan de verheven rotswand, en ten slotte de spierwitte tempel, hoog en doorlichtig boven alles uitstekend, en in mij angst noch vrede, noch ontzag teweegbrengend, doch slechts de beschouwing van een groot mysterie, terwijl ik afdrijf naar zee...